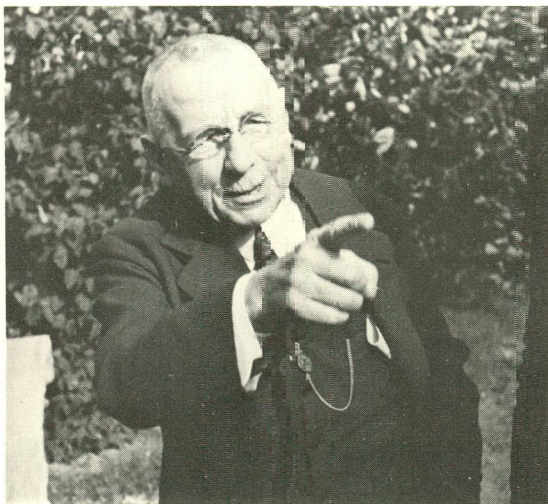


**ANSEELE, Edward Camille**, socialistisch politicus (Gent 26 juli 1856 - Gent 18 februari 1938).

Na lager en enkele jaren middelbaar onderwijs werd hij notarisklerk. In 1884 stichtte hij het blad Vooruit en werd hoofdredacteur. Van 1894 tot 1900 was hij volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Luik en van 1900 tot 1936 voor het arrondissement Gent-Eeklo. Hij werd achtereenvolgens gemeenteraadslid (1895), schepen (1909-'17) en waarnemend burgemeester (tijdens de Eerste Wereldoorlog) van Gent. Van 1918 tot '21 was hij minister van openbare werken en van 1925 tot '27 van spoorwegen, post, telegraaf en telefoon. In 1930 werd hij minister van staat. Het faillissement van de Bank van de Arbeid dwong hem zich uit de politiek terug te trekken.

Voor de Eerste Wereldoorlog werd Anseele algemeen gezien als de voorman van het socialisme in Vlaanderen, hoewel zijn gezag soms aangevochten werd. In 1874 werd hij te Gent lid van de Tweede Internationale. Zijn leidsman en trouwste helper was Edm. van Beveren. Van dat ogenblik af was Anseele mede actief voor de oprichting van een socialistische partij in België. In 1879 kwam de Belgische Socialistische Partij tot stand met Anseele als secretaris (niet te verwarren met de Belgische Werkliedenpartij - BWP -, die in 1885 werd opgericht als bundeling van de lokale en regionale



initiatieven van die aard).

In zijn jeugd was Anseele onbetwistbaar flamingant. Hiervan getuigde zijn publikatie van 1881 Voor 't Volk geofferd, een geromantiseerde biografie van E. Moyson. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1884 nam het blad Vooruit een Vlaamsgezinde positie in. In 1886 verscheen er een artikel in, Socialist en Flamingant, waarin gesteld werd dat het socialisme in Vlaanderen „zoniet eigenlijk flamingant, d.i. opzettelijk strijdend voor taal-en stambelangen, althans feitelijk volbloed Vlaams” was.

Langzaam verzwakte Anseeles Vlaamsgezindheid echter. Wel bleef hij steeds de Vlaamse taalwetten steunen, heel de BWP schaarde zich bijvoorbeeld achter de Gelijkheidswet; hij verdedigde het ontwerp in de Kamer en tijdens een grote meeting te Brussel.

Daarbij bleef het echter ongeveer; Anseele weigerde de taalstrijd te zien als een aspect van de socialistische strijd. Hiervoor zijn verschillende redenen aan te geven: vooreerst het feit dat het socialisme vóór 1914 in Vlaanderen zeer moeilijk van de grond kwam; toen Anseele in 1894 volksvertegenwoordiger werd, was dit dank zij de stemmen van de Luikse arbeiders; omwille van de partij-eenheid was Anseele bereid de domper te zetten op eventuele Vlaamse desiderata. Bovendien waren op dat ogenblik zeer veel flaminganten blind voor de sociale eisen van de arbeidersbeweging, voor de uitbuiting van het proletariaat. Het gebrek aan vrijzinnige, sociaal vooruitstrevende literatuur in Vlaanderen (enige uitzonderingen als C. Buysse niet te na gesproken) ontnam Anseele het enthousiasme voor de vervlaamsingseisen. Tenslotte leidde zijn aandacht voor de onmiddellijke, tastbare verbetering van het lot van de arbeiders hem tot de gedachte dat de arbeidersklasse er baat bij zou hebben Frans te leren. Een en ander verklaart zijn toetreding, in 1898, tot de Société flamande pour la vulgarisation de la langue française. De verbreiding van het Frans onder de arbeidersklasse (niet de assimilatie als dusdanig) én de erkenning van het Vlaamse taalrecht waren voor Anseele bij de eeuwwisseling twee hulpmiddelen tot verbetering van het lot van de arbeiders.

Het feit dat hij van dat ogenblik af steeds meer als industrieel, financieel en koloniaal manager (via zijn coöperatieven, daarna NV's) in contact kwam met de hoge burgerij, was misschien niet helemaal vreemd aan zijn verwaarlozing van het aspect van de klassenstrijd in de taalstrijd. Daarom ook had hij aanvankelijk geen belangstelling voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit, toen dé eis van de V.B. Op het derde Vlaams studentencongres (2-2-1902) te Gent, waar de antwoorden werden voorgelezen van de volksvertegenwoordigers wier standpunt in deze kwestie gevraagd was, luidde de stelling van Anseele dat hij niet tegen de vernederlandsing was, maar dat hij er zich niet warm voor kon maken, daar zij een aangelegenheid was van de burgerij. De verbetering van het volksonderwijs leek hem een veel urgentere eis. In 1905 bevestigde hij nog deze stellingname. Zij was toen de aanleiding tot een debat in het socialistisch lokaal Ons Huis te Gent tussen Anseele en enkele socialistische studenten, o.w. O. de Gruyter en H. de Man, over de verhouding tussen de Vlaamse en de sociale kwestie. H. de Man eiste voor zich de

eer op toen Anseele gewonnen te hebben voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit. In 1911 ondertekende Anseele, met L. Franck, J. Persoons, F. van Cauwelaert, J. Delbeke en A. Huys-hauwer, een wetsvoorstel tot trapsgewijze verne-derlandsing van de Gentse universiteit.

Dat hij sterk door opportunistische motieven ge-dreven werd, kan afgeleid worden uit het feit dat hij op de dag van de wapenstilstand in 1918 ver-klarde, dat men het zonder vernederlandsing van de Gentse universiteit kon doen en dat de orga-nisatie van een aantal Vlaamse colleges wel zou volstaan. Toen na enkele jaren bleek dat de V.B. krachtiger dan ooit optrad, werd hij weer voor-stander van de vernederlandsing.

Anseeles makke houding tegenover de V.B. was aanleiding tot heel wat polemieken tussen hem en de christen-democraten (H. Plancquaert, A. Se-vens). Ter gelegenheid van de gemeenteraadsver-kiezingen van 1913 werden Anseeles artikels in Vooruit gebundeld in de brochure Vooruit en de Vlaamsche beweging. Hierin hernam hij al zijn vroegere argumenten i.v.m. de V.B. Vooruit was een van de weinige dagbladen die tijdens de oorlog bleven verschijnen, ondanks de Duitse censuur. In 1916 protesteerde Anseele met anderen (L. Franck, M. Sabbe, A. Vermeulen) tegen de vernederland-sing van de Gentse universiteit door de bezetter. Anseele liet zich zo weinig mogelijk in met poli-tieke kwesties, maar bleek wel – voor zover de schamele informatie hem politieke stellingname toeliet – aan de zijde van C. Huysmans te staan, in zijn pogingen de Internationale te herstellen.

Na de oorlog wierp C. Huysmans zich meer en meer op als de leider van de Vlaamse socialisten. Anseele bleef wel een machtige figuur, maar er ging weinig dynamisme meer van hem en zijn federatie uit.

WERKEN: *Voor 't Volk geofferd* (1881); - *De omwenteling van 1830* (1882); - *Vooruit en de Vlaamsche beweging* (1913).

LITERATUUR: P. Kenis, *Het leven van E. Anseele* (z.j.).

MIEKE CLAEYS-VAN HAEGENDOREN